

Елица Калпачка пред „Труд news“: Нападението над Иво Илиев е поредната атака срещу прокуратурата

ВСС сложи край на казуса за легитимността на и. ф. главен прокурор като потвърди решението на Прокурорската колегия за избора му за валиден

Гласът на магистратите трябва да бъде чул, когато се променят законите или се правят нови такива

Ще се стигне ли до разкриването на бруталното нападение над прокурор Иво Илиев и как се отразява престъплението върху прокурорите. Как ще помага Научно-експертен съвет, създаден наскоро от Асоциацията на прокурорите в България (АПБ). От организацията подготвят и законодателни промени, свързани с употребата на райския газ, както и провеждат кампания „Дари книга - дари шанс“. По тези и други въпроси разговаряме с Елица Калпачка, председател на Асоциацията на прокурорите в България.

- Прокурор Калпачка преди дни станахме свидетели на жестоко нападение над бившия заместник градски прокурор на София Иво Илиев. След подобно посегателство какви са настроенятия в професионалната общност?

- Много колеги споделят, че са притеснени, защото подобни действия срещу магистрат грубо и неоправдано засягат честта на прокурорската професия. Една от версиите е, че колегата е нападнат заради работата, а това означава, че никой от нас не може да бъде спокоен. Как колегите да изпълняват спокойно служебните си задължения, ако се притесняват, че някой може да им посегне физически? В българската прокуратура работят много съвестни, почтени и справедливи хора с висок морал, изключителни професионалисти, чувствителни към болките на правдата. Това нападение е поредното продължение на множеството неспирни нападки срещу работата на отделни прокурори и срещу прокуратурата като институция. Атаките към прокуратурата идват от различни страни - първите дойдоха от политически фигури покрай някои от знаковите дела, които текат в момента, но както виждаме, те не спират. Непрекъснатите и неоправдани удари върху прокуратурата, които всеки един прокурор поема тихо върху себе си, провокират омраза към институцията и недоверие в работата на прокурорите. Всички тези удари омаловажават усилията, които колегите полагат и резултатите, които постигат, точно затова ние от Асоциацията на прокурорите категорично заставаме зад всеки един български прокурор. Ще отстояваме правата и интересите на прокурорите с всички допустими средства и ще се противопоставяме на всеки опит за необоснована атака срещу тях.

- Според вас ще се стигне ли до извършителя на това брутално престъпление?

- Брутално е много точно определение, за това което се е случило. Вярвам, че колегите ще направят всичко по силите си въз основа на техните законови правомощия да намерят извършителя и да го изправят пред съда. Доколкото съм запозната колегите от СДВР и Софийска градска прокуратура от самото начало работят активно по досъдебното производство - проверяват се всички възможни версии, иззети са записи от камери, разпитват се свидетели и се извършват множество процесуално-следствени действия.

- Седем неправителствени организации, които обикновено са в опозиция на прокуратурата и често я критикуват, призоваха с отворено писмо ВСС да насрочи извънредно заседание и да подкрепи прокурор Илиев. Каква е целта им?

- Имам сериозни съмнения относно загрижеността им спрямо случилото се с Иво Илиев. Въсъщност в цялото писмо има точно 3 изречения за нападението над колегата. Целият останал текст е критика към ВСС и прокуратурата. Въпреки, че говорят за „ескалация на атаките срещу съдебната власт, която е недопустима за държава членка на Европейския съюз, в която водещ принцип е разделението на властите и независимостта на съдебната власт“, те също използват случая за атака. Именно тези неправителствени организации организират кампании за очерняне на магистрати и на прокуратурата като институция от години. Те не са заставали в защита на прокурори, следователи и дори и съдии, когато са били подложени на атаки, идващи от политически фигури, партии и други. Това отворено писмо ни показва въсъщност грозната страна на нещата - как нападение над колега, което само по себе си е жесток акт, може да бъде още по-унизително, като се използва за повод за атака срещу прокуратурата, която е основен пазител на правата и интересите на гражданите. Прокурорите не търсим шум, търсим справедливост.

- Като говорим за атаки, няма как да не ви попитам и за казуса с и. ф. главен прокурор след разпорежданията на ВКС и на Софийския апелативен съд, които казват, че той няма правомощия да иска възобновяване на дела. Каква е вашата лична позиция?

- Единственият орган, който има правомощията да определя временното ръководство на прокуратурата, е Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет. Актовете на Прокурорската колегия са валидни и пораждат правни последици до тяхната отмяна по установения от закона ред, а именно чрез съдебен контрол пред Върховния административен съд. Асоциацията на прокурорите в България вече категорично заяви, че всички публични внушения в противоположен смисъл затрудняват наказателното правораздаване и уронват общественото доверие. Косвени процесуални актове или откази за образуване на производства не могат да дерогират решенията на ВСС, нито да подменят предвидения механизъм за тяхното оспорване. В тази връзка Висшият съдебен съвет се произнесе на 16.10.2025 г. по казуса, като единодушно членовете на съвета не приеха предложението за запитване към Народното събрание дали може Борислав Сарафов да остане изпълняващ функциите главен прокурор. По този начин остана валидно решението на Прокурорската колегия, че разпоредбата на чл. 173 ал. 15 от Закона за съдебната власт е неприложима относно Борислав Сарафов и потвърдиха избора му за тази длъжност. След като ВСС още веднъж се произнесе по темата, за мен лично казусът за правомощията и легитимността на и. ф. главен прокурор е приключен.

- Асоциацията на прокурорите скоро съобщи, че е създадала Научно-експертен съвет. Защо решихте да създадете този съвет и какви са основните му задачи?

- Това е една от най-важните ни стъпки. Искаме Асоциацията на прокурорите в България да бъде не само морална, но и експертна опора на прокурорската общност. В Научно-експертния съвет (НЕС) участват колеги, които освен прокурори са и преподаватели по наказателно право, наказателен процес, административно право и европейско право в различни университети. Тази комбинация между практика и наука е безценна. Целта на съвета е да анализира законодателството, да предлага конкретни решения и да изработва становища по важни теми от наказателната политика. Ще подготвяме аналитични доклади, които ще предоставяме на Висшия

съдебен съвет, Министерство на правосъдието и академичните среди. Вече имаме първи работни групи по въпросите на наказателната отговорност на непълнолетните и на престъпленията срещу личността. Гласът на магистратите трябва да бъде чул, когато се променят и законите или се правят нови такива. Прокурорите всеки ден се сблъскват с реалните последици от законите и ако не споделяме опита си, системата губи коректив. НЕС е нашият начин да говорим аргументирано - не с емоции, а с факти, с анализи и с експертно знание.

- Защо първият анализ на НЕС беше именно за измамите, свързани с имоти на зелено и смятате ли, че ако се приемат вашите предложения за промени в закона, измамите ще намалят?

- Причината е, че това явление засяга хиляди граждани. В последно време станахме свидетели на схеми, при които хората изгубиха жилища, в които са планирали да отглеждат своите деца. Именно вдъхновени от грижа за ошетените граждани решихме да се заемем с темата. Анализът на НЕС показва, че липсата на регистър на предварителните договори, отсъствието на гаранции за авансовите плащания, бавните обезпечителни мерки и слабата потребителска защита са сред основните причини за злоупотреби и тежки последици за добросъвестните купувачи. Необходим е единен, пакетен подход, който да гарантира предвидимост и прозрачност за гражданите и инвеститорите. Сред предложенията на колегите са въвеждане на електронно вписване на предварителните договори, задължителни банкови гаранции или застраховки за всички аванси, използване на ескроу сметки с етапно освобождаване на средствата, електронен строителен дневник, ускорени и групови обезпечителни мерки, нов състав в Наказателния кодекс за измами при инвестиции в недвижими имоти и по-силна защита на потребителите чрез забрана на неравноправни клаузи. Вярвам, че ако предлаганите промени бъдат приети от компетентните органи, гражданите ще се чувстват по-сигурни. Превенцията е най-силното оръжие срещу измамите и именно затова предлагаме мерки, които не просто лекуват последиците, а изначално блокират възможностите за злоупотреба.

- Като говорим за експертни предложения, няма как да не засегнем темата за райския газ. След катастрофата, при която младеж, дишал райски газ, се врязва с колата си в автобус от градския транспорт, ваш колега заяви, че от АПБ подготвяте пакет от законодателни промени. Ще ни кажете ли малко повече за това?

- Всички ние виждаме, че забраната за продажба на райски газ на физически лица с цел забавление не работи. Причините са, че действащият в момента наказателен закон засяга само продажба на лица под 18 години, което освен, че е много трудно доказуемо е и недостатъчно. Остава проблемът с балонесите, които продават флакони в нощните заведения и не подлежат на наказателна отговорност, както и проблемът с шофирането след употреба на райски газ. Решението е въвеждане на състав „управление на МПС след употреба на упойващи газове“ със стандартизирана процедура за доказване. Това ще даде възможност на органите да реагират адекватно и ще има превантивен ефект. Досега законите се изменяха на парче в спешен порядък след възникнал проблем и без да се вземе предвид мнението на магистратите, които всъщност са тези, които прилагат законите в ежедневната си практика. Точно заради това, ние от АПБ планираме провеждането на кръгла маса, на която да поставим проблема с райския газ и да запознаем всички компетентни институции с пакет от законодателни промени, които сме подготвили.

- До тук говорихме основно за експертната част от работата на Асоциацията на прокурорите, имате ли извън нея други идеи или кампании?

- Много съм щастлива да споделя с вас, че АБП провежда в момента кампания „Дари книга - дари шанс“. Идеята е прокурори от цялата страна да изпращат книги с послания, които да достигнат до деца в неравностойно положение - хлапета от домове, лишени от родителска грижа, до ЦНСТ и до училища в риск. Кампанията започна едва преди седмици, а вече имаме изпратени стотици книги с лични послания от прокурори и следователи от цялата страна. Всяка книга носи не просто думи, а внимание. Получаваме отзиви от педагози и социални работници, които казват, че децата чакат писмата вътре повече от самите книги. Това е най-ясният знак, че сме тръгнали по правилния път.

- Какво пишат прокурорите в тези лични послания?

- Различни неща, но всички идват от сърце. Някой пише „Не спирай да мечтаеш“, друг споделя коя книга е променила живота му. Имаме колеги, които оставят бележки със своите детски мечти или дори с кратък цитат от Конституцията - за достойнството, за правото на шанс. Това са малки, но дълбоки актове на човечност.

- Как реагират колегите в страната на тези две нови посоки - хуманна и експертна?

- С ентузиазъм, който ме изненада приятно. „Дари книга - дари шанс“ ни обедини човешки, а Научно-експертният съвет - професионално. Получавам всеки ден съобщения от колеги, които искат да дарят, да участват, да пишат, да преподават. Това означава, че прокурорите имат нужда не само от институции, а и от кауза. Прокуратурата е лице на закона, но и на съвестта. Затова нашата мисия не свършва в съдебната зала - тя започва там, където едно дете отваря книга и вижда, че някой вярва в него.

- В заключение, какво означава за вас, че сте първата жена, оглавява Асоциацията на прокурорите в България?

- Приемам го като доверие и отговорност. Жените в прокуратурата винаги са били силни професионалисти, даже в последните години все повече жени оглавяват прокуратури в страната. За мен това не е въпрос на пол, а на стил - стил на диалог, екипност и човечност. Прокурорската професия изисква твърдост, но и съпричастност. Може би точно този баланс е приносът, който една жена може да даде на професионалната общност.

Нашият гост

Елица Калпачка е първата жена председател на Асоциацията на прокурорите и има близо 20 години стаж в съдебната система. От 2011 година е член на АПБ. Тя е завършила висшето си образование в Академия на МВР, специалност „Противодействие на престъпността и опазване на обществения ред“ и специалност „право“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“-Благоевград. Била е последователно младши прокурор в Районна прокуратура - гр. Петрич, прокурор в Районна прокуратура-Благоевград, а от средата на 2017 г. става заместник административен ръководител на Районна прокуратура-Благоевград. Към момента Калпачка е и. ф. районен прокурор на Района прокуратура - Благоевград.